

GORAJĄCY (86) *part praes act*

o oraz a jasne (w tym w a 1 r. błędne znakowanie).

sg m N gorający (13). ◇ G gorając(e)go (11). ◇ D gorając(e)mu (1). ◇ A gorający (5), gorającego (1). ◇ I gorającym (1). ◇ L gorającym (3). ◇ f N gorającą (9), gorając(a) (1). ◇ G gorając(e)j (2). ◇ D gorającej (1). ◇ A gorającą (5). ◇ I gorającą (5). ◇ n N gorające (3); -é(1), -(e) (2). ◇ G gorając(e)go (1). ◇ A gorając(e) (3). ◇ L gorającym (2). ◇ pl N subst gorające (11); -é (2), -(e) (9). ◇ G gorających (1). ◇ A subst gorając(e) (3). ◇ I m i f gorając(e)mi (2). ◇ L gorających (1). ◇ V m pers gorający (1).

Sł stp s.v. *gorać*, Cn, Linde brak.

1. *Palący się płomieniem, płonący; ardens, igneus Calag; flagrans, ignitus Calep* (77) : *GroicPorz* z4, iiv; A oto piec gorający śśedł przedemną *Leop* 4.*Esdr* 4/48, *Is* 34/9; Y wziął gorającego węgla/ położył ná swoie łono/ á nie śpaliło lie ciało iego. *HistRzym* 111; *BudBib* *Is* 14/29, 34/9; *BudNT* *Apoc* 1/15; *Calag* 101a; *Calep* 422a, [1075]a; *WujNT* 2.*Petr* 3/12.

W charakterystycznych połączeniach: *gorająca(-y, -e) głównia, gora* (2), *kadzidło, niebiosą, piec, słup, smoła* (3), *węgiel* (2).

Wyrażenia: *peryfr.* »jezioro gorające« = *piekło; stagnum ardens Vulg* (6): A czárt kthory ie zwodził/ wrzucon ielt do ieziorá gorającego siárką *RejAp* 169v; Książęzłóśnikow vpádnie w jezioro gorające *RejAp* Eev, 171; y bálwochwálcom/ y wżyftkim kłámcom/ cząftká będzie w Iezierze gorającym ogniem y siárką: á tác ielt śmierć wtora. *CzechRozm* 7v [przekład tego samego tekstu *WujNT* *Apoc* 21/8]; *WujNT* 882 marg, *Apoc* 21/8.

»kaganiec gorający« (1): A oto mąż ieden odziany lniánemi szátami [...] oczy iego by kágániec gorający [et oculi eius ut lampas ardens] *Leop* *Dan* 10/6.

»kierz gorający« = w którym Bóg ukazał się Mojżeszowi (5): *PatKaz* III 101; Moyżeszowi páłfácemu owcze Iethrowe świekrá swego/ Bog łye we krzu gorającym vkazał *Leop* *Ex* 3 arg; *CzechRozm* 8, 49; *CzechEp* 263.

»lampa gorająca« = *lampas ardens Vulg* [szyk 4 : 1] (5) : Wezmi Lámpę gorającą/ y nienágánioną *KrowObr* 83; Napirwey widzyał czworo źwirzát [...]. Pozor ich iáko węgle rośpalone álbo lámpy gorające *BielKron* 95v; *RejAp* 158; A z łtolice wychodziły łyfkáwice/ y głófy/ y gromy: á siedm lamp gorających (marg) ognińtych. G. (-) przed łtolicą/ ktorzy łą siedm Duchow Bożych. *WujNT* *Apoc* 4/5, s. 108.

»ogień, ogniem, w ogniu gorający« = *ignis ardens Vulg, PolAnt; ardens in igne Vulg* [szyk 20 : 3] (16 : 5 : 2): *TarDuch* D4; *FalZioł* IV 59d; przeto na onym mieftczu gdzie ogien wftawno gorajáci chwalon był, dał poftawić wielki ołtarz na czelć Panu Bogu. *MiechGlab* [88]; Y iákoby słońce iáłne/ ták y on świecił w kościele Bożym. [...] iáko ogień błýfkájący lie á kádźidło gorające w ogniu *Leop* *Eccli* 50/9, *Dan* 3/15, 17, 20, 21, 23; *BibRadz* *Dan* 7/9, *Sap* 16/22; *BielKron* 442; *RejAp* 171; *RejPos* 149; Y zátřąbił wtory án-oł [!]/ á iáko gorá wielka ogniem gorająca śpládlá [!] do morzá *BudNT* *Apoc* 8/8; *CzechRozm* 7v; *Oczko* 6; *SkarŻyw* 201, 207; *Calep* 134b; *WujNT* 779 marg, *Apoc* 19/20, 21/8.

»płomieniem gorający« (1): A gdy będzie dzierżan nad ogniem płomieniem gorającym, tedy dla nie⁶⁰ płomień gáłnie. *FalZioł* IV 59d.

»pochodnia gorająca; jako pochodnia, na kształt pochodniej gorącej« = *lampas ignis PolAnt; ardens tanquam facula Vulg* [szyk 9 : 1] (7; 2 : 1): Kupidę boginią byc mniama/ iż nierządna á nieczyłta byłá/ powiadałz iż w ręku pochodnią goraiącą trzyma którą chćiwółc pobudza y zápala *HistAl Kv; BibRadz Gen 15/17, Apoc 8/10*; oto powiada iż vpádlá [...] potym gwiazdá iáko pochodnia goraiącą. *RejAp 74; RejPos 341v [2 r.], 345, 345v, 346; WujNT Apoc 8/10*.

»świeca gorająca; gorający jako świeca« = *incensus tanquarn lampas PolAnt* [szyk 4 : 1] (4; 1): Iako tego ielz znak iż łwiece goraiącej mało widać gdi łlonce łwieci *GlabGad G5v; MiechGlab 71; KrowObr 112*; y łpádlá zniebá gwiazdá wielką goraiącą/ iáko świecá *BudNT Apoc 8/10; KarnNap Cv*.

Szeregi: »ognisty, gorający« [szyk 3 : 1] (4): Dla tego ognisty słup goraiący [*ignis ardentem columnam*]/ przewodnikiem mieli nieznáiomey drogi *Leop Sap 18/3; Calep 501b; WujNT Apoc 4/5, s. 882 marg*.

»gorający i świecący« (1) : Lámpy goraiące y świecące/ łącz vczynki dobre *WujNT 108*.

W przen (6) : *Leop Mal 4/1*; y oley ábo krzyżmo exoreyzowane/ ná wzywánie [!] imienia Boskiego taką moc ma: iż nie tylko goraiące grzechow óstátki czyści/ ale telz y dyabły/ odpádzá. *SkarŻyw 278*.

Wyrażenia: »lampa gorająca« (1): á iż ielztze otzekawáli Pána Iezu Krzstá [!] wietzney światłósci/ oney Lámpy goraiącey/ kthora nie miała nigdy zgálnąć *KrowObr 90v*.

»gorająca pochodnia« (1): á z goraiącą pochodnią wierney myśli á wierneho łercá łwego/ czekáć przyšćia á záwołánia Pána łwego *RejPos 342v*.

»świeca gorająca« = *lucerna ardens Vulg* (2): Gdy tedy świadkiem był prawdziwym świadczącym o światłósci/ (będąc świecą goraiącą. *Ian 5. 35.*) tedy bez wątpliwosci winniłmy mu wierzyć. *CzechEp 303; WujNT Ioann 5/35*.

Szereg: »gorający i świecący« = *ardens et lucens Vulg* (1): Onći był świecą goraiącą y świecącą. *WujNT Ioann 5/35*.

Przen (2) :

a) *Uporczywy, zatwardziały* (1) : a wtwardych kamiennych łerczach a w uapnyłtych wgrzechach gorayących grzech utlumya *PatKaz III 127*.

b) *Wyrażenie*: »ogień gorający« = *prymus wewnętrzny, cierpienie psychiczne* (1) : Y rzekłem/ nie będę go wlpomináć/ áni więcej mowic imieniem iego/ lecz było w łercu moim iáko ogień goraiący [*tanquam ignis ardens*] záwarty w košćiach moich *BudBib Ier 20/9*.

a. *O mękach piekielnych* (3) : O czárći z potępionemi goraiący [...] czemu takiego morderłtwá nád temi dokázuiecie *LatHar 152*.

Wyrażenia: »w mękach gorający« (1): Gdzie mię oto widćicie miedzy łobá żywé^{go} a przed się na mię wmękach wiecznych goraiącego patrzycie *MurzHist R3v*.

»w piekle gorający« (1): Bogaczowi w piekle goraiącemu / imieniem Abráhamowym tak mowi *CzechRozm 187v*.

2. *Będący w stanie zapalnym (o procesach chorobowych)* (2) : *FalZioł II 11c*; Wątrobie goraiący pomoc. *Oczko [43]v*.

3. *Żarliwy, pełen zapału i miłości, intensywnie czegoś pragnący lub w coś wierzący (7) : MurzNT 191 marg; A iefzczęć ie tu vftáwicznie zálewa onym oleiem / to ieft/ onemi dáry Ducha fwego s. áby wŷytki ípráwy twoie/ zá ípráwá iego/ záwŷdy były goráiące/ iáko zápalone lámpy RejPos 210v.*

gorający do kogo (1): á żeby ferce iego iufz do Páná Bogá y niebiefkich chući goráiące/ vwiązić fię y vpleść wrzeczách tych ziemfkich íkázytelnych y zdrádlivych niemogło SkarŻyw 542.

Wyrażenia: »gorający miłością« [szyk 1 : 1] (2): Tákiemi fię náyduymy ná ferce/ iákiemi fię być náwierzchu/ tą świecą pokázuiemy: to ieft oświeconymi wiárą/ y goráiącemi miłością ku Bogu y Pánu náŷemu Iezuŷowi. SkarŻyw 111, 63.

»gorająca modlitwa« (1): iáko goráiące á záłobliwe modlitwy vczynił mowiąc ku Pánu Bogu fwemn [!] RejPos 349.

»gorające serce« [szyk 1 : 1] (2): Wífak bylo goraiącé ferce náŷe w nás gdy mowił í nami na drodze OpecŻyw 168; SkarŻyw 542.

»wiara gorająca« (1): Wielkie rzeczy w tych [...] Chrześcíanách/ żywa wiára miłością Chryŷtuŷową goráiąca czyniá. SkarŻyw 63.

Synonimy: 1. ognisty, palący się; 3. gorliwy.

Cf GORAĆ, GORAĆY, GOREJĄCY, GORZĄCY